

Església de Sant Adrià

Sant Adrià de Besòs

Ubicació

Comarca: Barcelonès
Lloc/Adreça: Sant Adrià Nord - Plaça de l'Església, 9-10.
Alçada: 14

Coordenades:

Latitud: 41.433981552658
Longitud: 2.2141085593666
UTM Est (X): 434341
UTM Nord (Y): 4587233

Classificació

Número de fitxa 08194 - 19
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Any 1949
Autoria de l'element: Antonio Ferrater i Ducay
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL (959-I, Acord de Ple de 31/10/2003)
Número inventari Si (IPA)
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Religios
Titularitat Privada
Titular: Arquebisbat de Barcelona (c. del Bisbe, 5 - 08002, Barcelona)
Autoria de la fitxa Equip de treball de l'Arxiu Municipal de Sant Adrià de Besòs "Isabel Rojas Castroverde" (ASAB)
Data de registre de la fitxa: dt., 31/10/2017 - 01:00

Descripció

Església parroquial de planta de creu llatina amb cimbori circular al transsepte, amb tres naus, pòrtic d'entrada i fals absis a la capçalera. Està orientada al sud-est, on hi ha la façana principal (Plaça de l'Església). A la façana de ponent hi ha una altra entrada (carrer de l'Església). Per la façana de llevant fa de mitgera amb les altres cases de la plaça. El campanar s'aixeca a l'angle sud-est de la façana principal i a l'altre costat s'aixeca una petita torre quadrangular, amb simetria amb el campanar. En el campanar hi ha dues campanes iguals, emmarcades en dues finestres regulars, verticals i estretes amb arc de mig punt a la torre més alta. Sota les finestres hi trobem un rellotge, que s'inspira en el rellotge de sol existent a l'Església d'abans de la Guerra. Els paraments són de maó vist combinat amb aplacats llisos, com el pòrtic d'entrada on tres arcs de mig punt suportats per quatre pilars donen accés a l'entrada. Al damunt hi ha un rosetó amb una estrella de vuit puntes i quadrilòbul central més gran i d'altres al voltant seu. També hi ha un petit òcul circular a l'esquerra del pòrtic i una obertura rectangular a la dreta i un altre d'igual a la torre esquerra. Corona la façana en el vèrtex central una creu emmarcada en un plafó coronat per frontó triangular en forma d'acroteri. Al projecte de la nova Església, l'arquitecte la va descriure de la següent manera: "En el nuevo proyecto se han previsto ampliaciones respecto a la iglesia anterior, tanto en capacidad como en servicio, de acuerdo con el crecimiento de la población. El proyecto se ha concebido de forma tipo basilical, con tres naves. Un pórtico de entrada en el que se abren los ingresos al Templo, Baptisterio y escaleras de acceso al coro y campanario. El Prebisterio, de forma circular, lleva adosados a un lado la Sacristía y al otro la capilla del Santísimo, con una pequeña segunda sacristía. Adosada a la nave lateral izquierda se disponen los despachos y oficinas parroquiales, y adosada a la nave lateral derecha, una sala de reuniones. Las distintas dependencias, con entradas independientes, estan en comunicación directa con la iglesia. [...] Siendo los cimios de hormigón, paredes y pilares de fábrica de ladrillo, y en parte de hormigón, cubierta a base de bóvedas con tabiquillos sosteniendo la solera y la teja árabe, todas las molduras y elementos decorativos en exteriores, de piedra artificial en combinación con los muros principales de obra vista y los secundarios con revocos, formado así el conjunto con tres tonalidades distintas. La iluminación se ha previsto por los ventanales en forma de rosetones y ventanas." (ASAB (1) UI. 27, exp.51) En aquest projecte de la nova Església es preveia un portal que donés accés directe a la nau de creuer, definint així la configuració de la façana lateral que s'obre a la plaça Rovira. En el moment de la seva inauguració, el 1949 però, això no era possible, ja que l'espai de la plaça estava ocupat per habitatges, deixant un petit passatge entre aquests i l'església. Així doncs, és a l'any 1988, amb la urbanització de la plaça, que se li dona la forma actual. Aquesta façana compta amb un rosetó sobre un portal d'accés, actualment tancat.

Observacions:

L'Església vella estava situada en l'actual plaça de l'Església i es va cremar l'any 1936, durant la Guerra Civil.

Història

L'any 1012 trobem les primeres referències documentals sobre l'Església de Sant Adrià, que segurament estava situada al turó que s'alça sobre la plana fluvial del riu Besòs. Al mateix lloc, doncs, on ara trobem el nucli antic de Sant Adrià i on situem el temple actual. Seguint el catàleg monumental de l'arquebisbat de Barcelona: "Mil anys fent camí. Sant Adrià de Besòs. Parròquia Baronia i priorat" es defineixen quatre etapes històriques del temple de Sant Adrià: 1) Des de la primitiva i possible construcció d'un temple molt precari d'època preromànica fins a la seva destrucció a causa de les ràtzies d'Almanzor l'any 985. 2) Etapa de reconstrucció que va del 985 al 1092 en la qual es construeix un temple prou consistent, doncs a finals

d'aquesta etapa, l'Església fou cedida als canonges regulars de Sant Agustí, Congregació de Sant Ruf, al ser format el seu Monestir a Sant Adrià. 3) Del 1092 al 1124. Podríem dir que fou el període de gran esplendor, quan en el seu renom s'estengué per tota Europa gràcies a Sant Oleguer, que esdevingué prior fins que es traslladà a l'abadia de Sant Ruf d'Avinyó, seu principal dels canonges regulars o agustinians. Al final d'aquest període curt d'esplendor, tingueren lloc les terrorífiques ràtzies i invasions dels almoràvits, per les quals el priorat es traslladà a Terrassa (Santa Maria d'Ègara), revertint el bisbat que hi havia anteriorment. El temple patí molt, encara més quan tot el que s'havia salvat de la primera ràtzia resultà malmès durant la ràtzia de 1124. 4) Del segle XIII al XIX. Època que podríem denominar de la baronia episcopal efectiva de Sant Adrià. En aquest període es van viure moments especialment adversos per al mateix temple, a causa de les crescudes del riu Besòs, que possiblement eren molt més ferotges que en l'actualitat, però també cal tenir molt present les constants guerres que es donaren al principat, en les quals l'entrada estratègica a Barcelona pel riu Besòs era cabdal pels exèrcits en detriment per la nostra població i del mateix temple parroquial. També cal dir, malauradament, que el mateix baró episcopal alguna vegada s'havia manifestat com un cobdiciós senyor més que com un pastor sacrificat per les ànimes dels seus feligresos (2013:220). Centrant-nos en la història més social i no tan religiosa de Sant Adrià, és en aquest quart període també, concretament entre els segles XI i XVI, quan al voltant de l'Església es construeix l'hostal, situat al peu del camí ral (actual avinguda Pi i Margall) i masies, com ara Can Rigalt, edificacions que s'estructuren a partir del carrer Major. La pervivència de Sant Adrià segurament respon a la seva situació estratègica, per la seva proximitat a la capital i per ser l'aixopluc dels viatgers en moments on les besossades impediéssin seguir viatjant. A partir del segle XIX, a causa del creixement de la població, s'amplia l'església, reconvertint el cementiri que quedava al darrere del conjunt parroquial, al costat del carrer Nebot. El 19 de juliol de 1936, l'església parroquial fou cremada, incloent els béns mobles i l'arxiu que acollia. Després de l'incendi, l'Ajuntament de Pla de Besòs va procedir a l'enderroc, l'extracció de les runes i l'anivellament del terreny, unes feines enllestides l'abril de 1937. Amb la victòria franquista es va habilitar un temple provisional a les escoles parroquials, que havien estat rehabilitades durant la guerra com escoles municipals. Poc després, el 10 de març de 1941, l'Estat va publicar al BOE un reial decret per impulsar la formació de juntes parroquials per a la reconstrucció dels temples enderrocats. La Junta de construcció del temple parroquial de Sant Adrià es va constituir el 2 d'agost de 1942. L'activitat de l'entitat es va estendre fins el 27 de gener de 1951, quan es van finalitzar les obres del nou edifici i de la casa del rector, i llavors es va dissoldre.

Bibliografia

ASAB (1) UI. 27, exp.51. ASAB (2), UI. 22. BELLOSTES, J. i ARNAU, N. (2003): Catàleg de béns culturals d'interès local del municipi de Sant Adrià de Besòs (ampliació). LLANÉS GUTIÉRREZ, F. (1950): Viaje a San Adrián del Besós. Guía práctica y curiosa de la población. MARTÍ, J. M. i ALARCÓN, J. i ROYO J.(coord.) (2013): Mil anys fent camí. Sant Adrià de Besòs. Parròquia, baronia i priorat. <https://sites.google.com/a/xtec.cat/mfuentes/viure-sant-adria/l-esglesia-de-sant-adria>

